ORIENTUJEME SA V ŠKOLSKOM MANAŽMENTE?

Alena HAŠKOVÁ*, Univerzita Konstantina Filozofa v Nitre, Slovenská republika

Prijato: 14. 7. 2017 / Akceptováno: 20. 7. 2017

Typ článku: Recenze

DOI: 10.5507/jtie.2017.016

Recenzia publikácie Márie Pisoňovej a kol. *Školský manažment: terminologický a výkladový slovník*, Bratislava, Wolters Kluwer s.r.o., 2017, 167 s., ISBN 978-80-8168-660-3

Publikácie z oblasti školského manažmentu nie sú frekventovaným javom na knižnom trhu rovnako na Slovensku ako aj v Čechách. Autorka recenzie predstavuje terminologický a výkladový slovník, na príprave ktorého sa podieľal 30-členný slovensko-český autorský kolektív a ktorý je špecificky určený pre učiteľov, resp. študentov učiteľských študijných programov.

Problematika školského manažmentu nespadá do oblasti technického, prírodovedného či matematického vzdelávania a ani do oblasti informačnej výchovy. Publikácia *Školský manažment: terminologický a výkladový slovník* je však určená všetkým učiteľom, či už technických, prírodovedných, spoločensko-vedných alebo humanitných predmetov a navyše – práve učiteľom, a nie špecificky manažérom. Z tohto dôvodu ju dávame do pozornosti čitateľom JTIE.

V zameraní na problematiku manažmentu náš knižný trh disponuje širokou plejádou rôznych publikácií, či už domácich alebo zahraničných autorov. V ich rámci publikácie zamerané špecificky na školský manažment sú však pomerne ojedinelé. Pojem manažment má rozličné významy a definície (napr. vedenie ľudí, funkcie vykonávané riadiacimi pracovníkmi, proces optimalizácie ľudských, materiálnych, finančných a informačných zdrojov na dosiahnutie cieľov organizácie). Vzťah medzi manažmentom a školským manažmentom je pritom chápaný ako vzťah medzi všeobecným a špecifickým. V prípade školského manažmentu je potrebné aplikovať všeobecné poznatky manažmentu tak, aby boli v súlade so zákonitostami a špecifikami procesu učenia a výchovy. Školský manažment je mnohorozmerná kategória, ktorú možno posudzovať z hľadiska systémotvorných prvkov nielen školy, ale aj školskej sústavy, ako aj z hľadiska vzájomných vzťahov medzi týmito prvkami. Zahŕňa dimenziu horizontálnu, ktorú tvoria jednotlivé subsystémy výchovno-vzdelávacej sústavy, subsystémy riadenia – pedagogický, personálny, ekonomický, správny, ale aj

*Autor pro korespondenci: ahaskova@ukf.sk

vertikálnu dimenziu, ktorú tvoria jednotlivé stupne a úrovne riadenia a správy školskej sústavy. Kvalitný školský manažment isto patrí k rozhodujúcim predpokladom úspešnej činnosti škôl všetkých stupňov a druhov a školských zariadení.

Z hľadiska slovníkovej literatúry publikácia *Školský manažment: terminologický a výkladový slovník* nadväzuje na slovenskú prvotinu v predmetnej oblasti, ktorou bol terminologický a výkladový slovník autorského kolektívu Zdeněk Obdržálek, Kinga Horváthová a kol. *Organizácia a manažment školstva: terminologický a výkladový slovník* (Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá, 2004, ISBN 8008033614). Slovník autorského kolektívu Zdeněk Obdržálek, Kinga Horváthová a kol. okrem pojmov zo školského manažmentu obsahuje širokú plejádu termínov súvisiacich so systémom a organizáciou školských a vzdelávacích inštitúcií a školských zariadení. Celkovo ide o teaurus 1060 hesiel, spadajúcich do odborov týkajúcich sa realizácie a zabezpečovania vzdelávania na rôznych úrovniach, určený širokej laickej ale najmä odbornej verejnosti (odborníkom na výchovu a vzdelávanie, pracovníkom v samospráve a štátnej správe, poslancom, politikom). V tomto kontexte špecifikom terminologického a výkladového slovníka zostavovateľky a editorky Márie Pisoňovej (oproti slovníku Z. Obdržálka, K. Horváthovej a kol.) je vyhranenosť hlavnej cieľovej skupiny. Táto publikácia je určená prioritne jednak študentom učiteľských študijných programov, študentom študijných odborov Pedagogika a Odborová didaktika a jednak frekventantom kontinuálneho, resp. funkčného a funkčného inovačného vzdelávania vedúcich pedagogických zamestnancov. Svojich čitateľov si však určite nájde aj v radoch vysokoškolských pedagógov, žiakov a študentov a ďalších okruhoch verejnosti. Vzhľadom na uvedenú cieľovú skupinu je slovník koncipovaný ako výučbový materiál dopĺňujúci batériu didaktických prostriedkov určených k výučbe problematiky školského manažmentu, organizácie a riadenia školstva a školy ako aj k získaniu základnej orientácie v školskej legislatíve a školských dokumentoch. Táto skutočnosť sa odzrkadľuje aj v uvádzaní odkazov na relevantné literárne zdroje v rámci jednotlivých hesiel a nie v rámci celkovej sumarizácie odkazov.

V porovnaní so slovníkom autorského kolektívu Z. Obdržálek, K. Horváthová a kol. výrazne nižší počet hesiel zaradených do slovníka autorského kolektívu M. Pisoňovej (celkovo „len“ 141 hesiel vyselektovaných z pôvodného návrhu 697 hesiel teauru) súvisí s deklarovanou funkcionalitou slovníka ako výučbového materiálu. V tomto kontexte sa autori museli vysporiadať s problémom selektovania ťažiskových termínov z oblastí zaradených do vzdelávania jednotlivých cieľových skupín, aby bola dodržaná jasnosť, prehľadnosť a komplexnosť vytvoreného teauru hesiel ale súčasne aby rozsah vytvoreného teauru nepôsobil na jeho užívateľa demotivačne. Výber hesiel bol realizovaný redakčnou radou na základe výsledkov deskriptívnych výskumov

a výsledkov obsahovej analýzy relevantných textov so zameraním na analýzu obsahu opisov učiteľských študijných odborov a učebných materiálov školského manažmentu pre študijné odbory učiteľstva a prípravu vedúcich pedagogických zamestnancov. Možno však konštatovať, že autori tento problém výberu hesiel zvládli úspešne.

Na ilustráciu uvádzame aspoň niekoľko hesiel z výslednej zostavy tezauru: atmosféra školy, bariéry v prístupe ku vzdelávaniu, celoživotné vzdelávanie pedagogických/vedúcich pedagogických a odborných zamestnancov, dimenzie profesionality pedagogického zamestnanca, expertnosť v učiteľstve, inovácie vo vzdelávaní, kariérny rast, mentoring v školách, motivačné stratégie, pedagogické riadenie, profesionalizácia učiteľského povolania, riadenie ľudských zdrojov, Štátna školská inšpekcia, trh vzdelávania.

Autormi 141 hesiel zaradených do slovníka je 30 renomovaných odborníkov – profesorov, docentov, odborných asistentov a jedna poslucháčka doktorandského štúdia, zo slovenských a českých univerzít. Výklad každého hesla bol spracovaný tým expertom, ktorý sa v svojej profesijnej špecializácii zaoberá danou problematikou. Autorský kolektív tvoria menovite prof. Ing. Miriam Bitterová, PhD., prof. PaedDr. Ján Danek, CSc., doc. PaedDr. Ludvík Eger, CSc., Mgr. Štefánia Ferková, PhD., doc. PaedDr. Ctibor Határ, PhD., Mgr. Lenka Hloušková, Ph.D., Dr. habil. PaedDr. Kinga Horvath, PhD., Mgr. Tina Hudáková, PhD., Mgr. Barbora Jaslovská, PhD., Anna Klimentová, PhD., Dr.h.c. prof. PhDr. Beata Kosová, CSc., Mgr. Martin Kuruc, PhD., doc. PhDr. Bohumíra Lazarová, Ph.D., doc. PhDr. Branislav Malík, CSc., PaedDr. Zuzana Marková, PhD., Mgr. Adriana Nagyová, PhD., prof. PhDr. Zdeněk Obdržálek, DrSc., doc. PaedDr. Ivan Pavlov, PhD., prof. PhDr. Erich Petlák, CSc., prof. PhDr. Gabriela Petrová, CSc., doc. PaedDr. Mária Pisoňová, PhD., prof. PhDr. Milan Pol, CSc., doc. PhDr. Jiří Prokop, Ph.D., prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc., Mgr. et Ing. Jozef Strakoš, PhD., Ing. Eva Tóblová, PhD., PhDr. Václav Trojan, Ph.D., Mgr. Irena Trojanová, Ph.D., doc. PhDr. Jaroslav Veteška, Ph.D., prof. PhDr. Miron Zelina, DrSc.

Uvedenú medzinárodnú slovensko-českú zostavu autorského kolektívu publikácie *Školský manažment: terminologický a výkladový slovník* vytvorenú hlavnou zostavovateľkou a editorkou M. Pisoňovou možno hodnotiť vysoko pozitívne. Výsledný produkt svedčí o erudovanosti jednotlivých členov ako aj o precíznej práci hlavnej zostavovateľky odvedenej pri koordinácii činnosti tohto širokého medzinárodného kolektívu autorov. Nesporne aj táto zostava prispieje k širokej disseminácii výsledného produktu.